

1. 2. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zvýšení odškodnění pozůstalých po zaměstnanci zemřelém v důsledku pracovního úrazu či nemoci z povolání pro rok 2023

Od 1. ledna 2023 dochází ke zvýšení jednorázové náhrady nemajetkové újmy pozůstalých (a současně též limitu náhrady přiměřených nákladů spojených s pohřbem zaměstnance). Dochází též k navýšení opakovaně (měsíčně) vyplácené náhrady nákladů na výživu (renty) pro pozůstalé závislé na výživně od zaměstnance.

Podle ust. § 271i odst. 1 zákoníku práce náleží jednorázová náhrada nemajetkové újmy pozůstalých (po zaměstnanci, který zemřel v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání)

- manželovi (event. registrovanému partnerovi) zemřelého zaměstnance
- dítěti zemřelého zaměstnance (a to nejen dítěti nezaopatřenému, ale i dítěti zletilému čili tzv. dospělému, a to i výdělečně činnému),
- rodiči zemřelého zaměstnance (a to i když nežili se zaměstnancem ve společné domácnosti).

Jednorázová náhrada nemajetkové újmy na základě ust. § 271i odst. 3 zákoníku práce náleží i dalším osobám v poměru rodinném nebo obdobném, které smrt zaměstnance pocítují jako vlastní újmu. Půjde především např. o družku zaměstnance nebo druhu zaměstnankyně.

Odškodnění duševních útrap ve výši dvacetinásobku průměrné mzdy

Výše náhrady je (dle ust. § 271i odst. 2 zákoníku práce) odvozena od dvacetinásobku průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém vznikne pozůstalému právo na jednorázovou náhradu (rozhodující je den úmrtí zaměstnance). Výši průměrné mzdy vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů, a to na základě údajů Českého statistického úřadu (ust. § 271i odst. 4 zákoníku práce). [\[1\]](#)

Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. [426/2022](#) Sb., o vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí roku 2022 pro účely zákoníku práce stanoví jako výchozí částku (průměrnou mzdu) ve výši 39 306 Kč. Pro rok 2023 tak činí jednorázová náhrada nemajetkové újmy pozůstalých 786 120 Kč a po zaokrouhlení na celé stokoruny nahoru ve smyslu ust. 271i odst. 2 zákoníku práce 786 200 Kč oproti dosavadním 741 000 Kč pro rok 2022.

Nárok má každý pozůstalý samostatně, ale oba žijící rodiče zaměstnance se spolu musejí rozdělit, dostávají jen polovinu

Na uvedenou částku v plné její výši má nárok každý z pozůstalých (manžel, popř. registrovaný partner, dítě, event. jiná osoba v poměru rodinném nebo obdobném, která újmu (smrt) zaměstnance

pocituje jako vlastní újmu). Je-li však náhrada vyplácena oběma rodičům, vyplátí se každému z nich polovina částky čili 393 100.

Jednorázová náhrada nemajetkové újmy se liší od pozůstalostní renty

Zmíněná jednorázová náhrada není totéž, co pravidelná renta pozůstalým, které zemřelý zaměstnanec vyživoval, tedy náhrada nákladů na výživu pozůstalých poskytovaná podle ust. § 271h zákoníku práce zejména vdovám, vdovcům a sirotkům po zaměstnanci, popř. dalším osobám, kterým zaměstnanec výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat. Pravidelná renta je určena na úhradu nákladů živobytí, jednorázové odškodnění kompenzuje nehmotnou újmu (duševní útrapy).

Ovšem i náhrada na nákladů na výživu pozůstalých je pro rok 2023 valorizována, ale navýšení se děje podle jiných principů a prostřednictvím jiného mechanismu (a to analogicky ke zvýšení důchodů čili na základě parametrických změn v důchodovém pojištění). Průměrný výdělek rozhodný pro výpočet náhrady se nově při aktuální valorizaci prováděné na základě nařízení vlády č. [413/2022](#) Sb. od 1. ledna 2023 upravuje tak, že průměrný výdělek rozhodný pro výpočet náhrady, popřípadě zvýšený podle pracovněprávních předpisů, se zvyšuje o 5,1 %. Valorizace se týká náhrad, na které vznikl nárok do 31. 12. 2022, neprovede se u náhrad, na které vznikl nárok 1. 1. 2023 a později.

Náhrada nákladů na výživu pozůstalých přísluší pochopitelně jen těm pozůstalým, kterým zemřelý zaměstnanec výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat, a to do doby, do které by tuto povinnost měl, nejdéle však do konce kalendářního měsíce, ve kterém by zemřelý zaměstnanec dosáhl 65 let věku. (Ust. § 271h odst. 1 zákoníku práce.) Náhrada se vyplácí ve výši 50 % průměrného výdělku zaměstnance, zjištěného před jeho smrtí, pokud výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat jedné osobě, a 80 % tohoto průměrného výdělku, pokud výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat více osobám. Od částek připadajících na jednotlivé pozůstalé se však odečte důchod přiznaný pozůstalým z důvodu smrti zaměstnance. K případnému výdělku pozůstalých se nepřihlíží. (Ust. § 271 h odst. 2 zákoníku práce.) Náhrada nákladů na výživu všech pozůstalých nesmí úhrnem převýšit částku, do které by příslušela zemřelému zaměstnanci náhrada za ztrátu na výdělku (po skončení pracovní neschopnosti) zaměstnanci (samotnému) podle ust. § 271b odst. 1 zákoníku práce, a nesmí být poskytována déle, než by příslušela zemřelému zaměstnanci podle § 271b odst. 6 zákoníku práce. (Ust. 271h odst. 3 zákoníku práce.)

Náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem ve výši 1,5násobku průměrné mzdy

Podobně jako jednorázová náhrada nemajetkové újmy pozůstalých (dle ust. § 271i zákoníku práce) se valorizuje i výše náhrady přiměřených nákladů spojených s pohřbem (ust. § 271g zákoníku práce). [\[2\]](#) Náhrada je poskytována do výše nejméně jedenapůlnásobku průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém na tuto náhradu vznikne právo (ust. § 271i odst. 2 zákoníku práce), takže i tady dochází k pravidelné valorizaci na základě údajů vyhlášených MPSV ve Sbírce zákonů (dle ust. § 271g odst. 3 zákoníku práce). Maximální částkou náhrady přiměřených nákladů spojených s pohřbem je tak pro rok 2023 částka 58 959 Kč čili po zaokrouhlení na celé stokoruny nahoru 59 000 Kč oproti dosavadním 55 600 Kč pro rok 2022.

Od přiměřených nákladů spojených s pohřbem se odečítá pohřebné. Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením a náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem přísluší tomu, kdo tyto náklady vynaložil. (Ust. § 271g odst. 1 zákoníku práce.)

Richard W. Fetter,

právník specializující se na pracovní právo a související kapitoly práva občanského

---

[1] Vázanost na výši průměrné mzdy v národním hospodářství zajišťuje pravidelnou valorizaci částky, zatímco dlouhodobě až do konce roku 2020 včetně bylo jednorázové odškodnění vyčísleno pevnou a nevalorizovanou částkou 240 000 Kč. (A to přesto, že vláda byla oprávněna provést navýšení, avšak po 1. 1. 2007, kdy nabyt účinnosti nový zákoník práce, k ní právě až do r. 2020 nikdy nedošlo (krom samotné valorizace právě od 1. 1. 2007). - K přijetí stávající právní úpravy došlo právě až v r. 2020 a k navýšení odškodnění na jejím základě došlo poprvé za účinnosti zákona č. [262/2006](#) Sb. až od 1. 1. 2021, a to na základě zákona č. [285/2020](#) Sb., novelizujícího zákoník práce.)

[2] Limit této náhrady už není vyčíslen pevnou částkou 20 000 Kč jako tomu bylo do konce roku 2020. (I když i tady měla vláda ČR možnost částku valorizovat, což rovněž nevyužila.)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Velké tápání okolo švarcsystému](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikaturní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)